

Nr 715

Av herr Wallmark och herr Nyman, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 40, angående anslag för budgetåret 1965/66 till vissa forskningsråd m. m.

På uppdrag av statens råd för atomforskning har vid fysiska institutionen vid Uppsala universitet utarbetats ett stencilerat betänkande, »Tandem van de Graaff-accelerator för forskning vid fysiska institutionen i Uppsala inom kärnfysik, fasta tillståndets fysik, radio- och biofysik, aktiveringsanalys m. m.». Ifrågavarande accelerator bör enligt utredningen placeras vid fysiska institutionen i Uppsala.

Även vid universitetet i Göteborg och Chalmers tekniska högskola föreligger ett stort intresse för en accelerator av nämnd typ. Från det hållet är man inte övertygad om att Uppsala i berört avseende är den självskrivna förläggningssorten. I en av professor Nils Ryde verkställd utredning framhålles bl. a. att den vetenskapliga motiveringen för anskaffande av en tendens-generator till Göteborg synes väga minst lika tungt som den som anförts för uppsalaprojektet.

I proposition nr 40 föreslås i överensstämmelse med uppsalautredningen att acceleratoren skall installeras i Uppsala. I samband därmed framhåller departementschefen att den kärnfysikaliska forskningen har en särskilt framskjuten och internationellt uppmärksammas ställning vid fysiska institutionen i Uppsala.

I detta sammanhang bör ett par remissorgans yttranden över uppsalautredningen uppmärksammas. Från universitetskanslersämbetets sida uttalas att ämbetet »blivit övertygat om angelägenheten av en allsidig och förutsättningslös utredning — delvis som ett komplement till acceleratorkommitténs utredning — av frågan om den kärnfysikaliska forskningens och forskarutbildningens organisation och lokalisering». I fråga om den i sammanhanget aktuella acceleratoren förordar ämbetet att Kungl. Maj:t begär riksdagens bemyndigande att vidtaga åtgärder för anskaffning av en dylik att förläggas till den institution som efter utredningen synes lämpligast.

Tekniska forskningsrådet har i sitt yttrande ansett att utrustning av det slag varom här är fråga med stor sannolikhet kommer att behövas på olika håll i landet. Ett ställningstagande till ansökan från Uppsala måste därför, understryker rådet, bli beroende av om man finner det möjligt att tillgodose alla eller åtminstone flertalet av de institutioner som har behov av dylik utrustning. Endast under dylika omständigheter är rådet berett att tillstyr-

ka ifrågavarande ansökan. Om däremot enbart en eller eventuellt två anläggningar synes vara aktuella för installation måste enligt rådets uppfattning frågan om utrustningens placering bli föremål för noggrann prövning, lämpligen genom en särskild utredning.

Det är enligt vår mening märkligt att departementschefen över huvud taget inte berör den av tekniska forskningsrådet aktualiserade frågeställningen beträffande behovet av flera acceleratorer. Möjligen kan indirekt utläsas ur departementschefens framställning att någon ytterligare accelerator än den föreslagna åtminstone under överskådlig tid inte är planerad. Några konkreta uttalanden härvidlag står emellertid inte att finna. Förvånansvärt är även att departementschefen inte kommenterar universitetskanslersämbetets och tekniska forskningsrådets förslag om utredning i fråga om maskinens placering.

Beträffande den kärnfysikaliska utbildningen och forskningen som helhet betraktade, anser vi, i likhet med universitetskanslersämbetet, den härför erforderliga utrustningen så kostnadskrävande, att det allvarligt kan ifrågasättas om inte en större koncentration av resurserna bör eftersträvas.

Även om vi av nämnda skäl anser en viss koncentration av forskarinsatserna nödvändig, är det med utgångspunkt i föreliggande utredningsmaterial inte möjligt att avgöra hur många maskiner av ovan angivet slag som bör anskaffas.

För den kärnfysikaliska forskningen i vårt land gäller att såväl personalen som materiella resurser är förhållandevis begränsade. Det är därför nödvändigt att beslut om åtgärder av det slag varom här är fråga föregås av grundliga utredningar som syftar till att ge en allsidig belysning av forskningens och utbildningens organisation och lokalisering.

Vi hemställer att en dylik utredning tillsättes och att denna utföres med sådan skyndsamhet att riksdagen redan 1966 kan taga ställning till hithörande spørsmål. Av det sagda följer även att frågan om Graaff-acceleratorns placering bör avgöras först vid nämnda tillfälle. Då vi emellertid är övertygade om att ett starkt behov av en dylik anläggning föreligger bör för undvikande av icke önskvärda förseningar Kungl. Maj:t redan nu få riksdagens bemyndigande att vidtaga erforderliga förberedelseåtgärder för anskaffning härav inom en kostnadsram av 8 miljoner kronor.

Under återopande av det ovan anförda hemställs,

att riksdagen vid behandling av proposition nr 40 måtte

1. besluta att avslå Kungl. Maj:ts hemställan under 4. att till *Tandem van de Graaff-accelerator vid Uppsala universitet* för budgetåret 1965/66 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 3 800 000 kronor;

2. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag till 1966 års riksdag rörande den kärnfysika-

liska utbildningens och forskningens organisation och lokalisering;

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för anskaffning av en tandem-generatoranläggning inom en kostnadsram av 8 miljoner kronor att förläggas till den institution som efter den under punkten 2 föreslagna utredningen befinnes lämplig.

Stockholm den 7 april 1965

Gunnar Wallmark

Sven Nyman

Nr 716

Av fru Hultell m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 60, angående reform av de offentliga tjänstemännens förhandlingsrätt m. m.

(Lika lydande med motion nr 842 i Andra kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 60 angående reform av de offentliga tjänstemännens förhandlingsrätt m. m. föreslås att statens och kommunernas tjänstemän får förhandlingsrätt enligt i princip samma regler som gäller för andra arbetstagare. De grundläggande bestämmelserna om statstjänstemännens rättsställning framläggs i förslag till statstjänstemannalag, och för kommunaltjänstemännens arbetsrättsliga ställning föreslås vissa bestämmelser i särskild lag om tjänstemän hos kommuner m. fl. (kommunaltjänstemannalag). Oaktat förslaget således i princip vill ge de offentliga tjänstemännen samma möjligheter att sluta avtal som arbetstagarna inom den privata sektorn av arbetsmarknaden, innehåller förslaget till tjänstemannalagar likväl väsentliga begränsningar av förhandlingsrätten såväl beträffande avtalsområdet som i fråga om de kollektiva stridsåtgärderna vid intresse tvister.

I 1936 års lag om förenings- och förhandlingsrätt saknas helt begränsningar i avtalsområdet. Denna lagfästa grundprincip om arbetsmarknadsparternas fria förhandlings- och avtalsrätt innebär att parterna själva får bestämma avtalsområdets omfattning. Enligt hävd faller utanför avtalsområdet bl. a. frågor rörande arbetets ledning och fördelning, där arbetsgivaren ensam har att besluta. Samma lösning borde ha varit möjlig för stats- och kommunaltjänstemännens del. Statstjänstemännens speciella rättsliga ställning har dock medfört att staten som arbetsgivare ansett sig ej kunna bli